

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. IV. Solvuntur aliæ objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

S. IV.

Soluntur alia objectiones.

Objicies primò: Cùm Episcopus antequam Ordines conferat, protestetur se nolle ordinare excommunicatum, aut non habentem facultatem à suo Prælatò, non habet intentionem talem ordinandi; & tamen si ad sit inter alios quos Episcopus ordinat, verè ordinatur, ut jura supponunt, quandoquidem decernunt illum suspensum à suo Ordine remanere: Ergo ad valorem sacramenti non requiritur in ministro intentio conferendi sacramentum.

Respondeo quod licet hæc protestatio Episcopis fiat ad terrorem, & ad significandum quod non vult talem ordinare, postquam tamen, facta sufficienti diligentia, nullus talis apparet, intentionem habet, vel saltem habere tenetur, eos omnes ordinandi quos habet præsentem, sive aliqui ex ipsis sint aut non sint excommunicati, & sive habeant vel non habeant facultatem à suo superiore.

Objicies secundò: Sacramentum potest in recipiente habere effectum quem minister non intendat: Ergo & habere rationem sacramenti, licet ipsum ut tale non velit administrare. Consequentia legitima est, Antecedens verò probatur. Hæretici nostri temporis baptizant absque intentione imprimendi characterem, quandoquidem ipsum non admittunt; imò & absque intentione causandi gratiam, quæ sit forma intrinseca, cùm eam etiam negent, & tamen suo baptisinate imprimunt characterem, & producant gratiam: Ergo &c.

Respondeo distinguendo Antecedens: Sacramentum potest in recipiente habere effectum quem minister non intendat formaliter & explicitè, bene tamen virtualiter & implicitè, concedo. Quem non intendat, neque formaliter, neque virtualiter, nego. Cùm enim impossibile sit quod aliquis velit causam, nisi virtualiter saltem & implicitè velit effectum, quia effectus implicitè & virtualiter continetur in causa, eo ipso quod hæretici velint causam characteris & gratiæ, scilicet sacramentum legitime administratum, etiam si explicitè nolint ipsum characterem & gratiam intrinsecam, implicitè tamen & virtualiter ea intendunt.

Objicies tertio: Certum est quod sicut Christus instituit sacramenta, ut eorum valor sit independentes à fide & bonitate ministri, ita potuerit ea instituire, ut ad eorum valorem & efficaciam non requireretur in ministro intentio illa formaliter faciendi: Sed hic modus institutionis est convenientior: Ergo dicendum est quod Christus ita de facto illa instituit. Major constat, Minor verò probatur primò, quia Christus sic instituendo sacramenta, magis ostenderet suam virtutem, quæ pravâ intentione ministri non impediretur. Secundò, manifestius esset quod solus Deus est qui principaliter causat effectum sacramenti, juxta suam voluntatem, & quod homines sunt pura instrumenta illius. Tertiò, hic modus institutionis sacramentorum independentem ab intentione ministri quoad suum valorem, valde conducit ad pacandos animos illa suscipientium, sicut è contra oppositus multas anxietates & dubitationes circa salutem ingerit fidelibus: si enim ad valorem sacramenti requiratur in ministro intentio ipsum formaliter ut sacramentum conficiendi, sicut suscipiens sacramentum nunquam poterit esse certus de tali intentione,

Tom. V.

A utpote interna, atque adeò occulta, ita nec de valore sacramenti ab eo suscepti, & consequenter neque de sua salute.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem, conveniens enim fuit valorem sacramentorum dependere ab intentione ministri: Primò propter eorum dignitatem quæ requirit ut non fiant ab homine casu, temerè, & fortuito, sed nobiliori modo; scilicet per actiones verè humanas & cum deliberatione factas. Secundò, propter dignitatem ministrorum, qui cùm sint causæ liberæ, debuerunt assumi à Deo tanquam instrumenta quæ simul moverentur & se liberè moverent ad productionem sacramenti formaliter ut talis. Tertiò, quia alioquin non esset ratio ob quam non assumpsisset Deus ad hoc ministerium quâcumque aliam creaturam, etiam irrationalem.

Ad primam autem probationem in contrarium, dicendum est, virtutem Dei & ejus sapientiam magis ostendi in operando fortiter, & disponendo suaviter, movendoque instrumentum animatum, secundum modum suum.

Ad secundam similiter dico, dependentiam sacramentorum ab intentione ministri, illam non extrahere à ratione instrumenti animati, nec proinde rationem causæ principalis à Deo auferre.

Ad tertiam respondeo ad pacandos animos eorum qui sacramenta recipiunt, sufficere certitudinem moralem de intentione ministri, quæ cùm facile ab eo haberi possit, quia non requirit in eo charitatem, vel fidem, nisi minister ipse exterius ostendat se illam, non habere, vel ex aliquo alio signo probabili id possit colligi, non est cur suscipiens sacramentum sit quoad hoc anxius de sua salute, & valida sacramenti susceptione; maxime cùm incertitudo de veritate & effectu ipsius, ex aliis oriri possit, de quibus tamen recipiens sacramentum non est anxius quoad salutem: quod enim valide conferatur sacramentum poenitentiae, pendet non solum ex intentione ministri, sed etiam ex eo quod sit verè baptizatus & ordinatus, atque potestate jurisdictionis insignitus. Item qui in pueritia fuit baptizatus, postquam ad ætatem adultam pervenit, non potest certo scire se esse baptizatum, sed tantum credere parentibus id affirmantibus.

Objicies quartò: Implicat ponere materiam & formam sacramenti, nisi ponatur sacramentum; sicut implicat poni materiam & formam artefacti, nisi ipsum artefactum ponatur: Ergo cùm minister applicat alicui materiam & formam Baptismi, verè ipsum baptizat, & sacramentum conficit, tametsi intentionem non habeat ipsum baptizandi & conficiendi sacramentum.

Respondeo distinguendo Majorem. Implicat ponere materiam & formam sacramenti, formaliter ut tales, seu quatenus sunt quædam cæremoniæ sacræ à Christo institutæ, nisi ponatur sacramentum, concedo Majorem. Implicat ponere materiam & formam sacramenti, materialiter & inesse Entis, & abstrahendo ab hoc quod sint quædam cæremoniæ sacræ à Christo institutæ, nego Majorem. Nam res & verba inesse Entis materialiter non sunt sacramentum, sed ut instituta à Christo, ut sint signa practica gratiæ sanctificantis: unde ut minister sacramentum conficiat, requiritur necessariò quod materiam & formam sacramentorum, sub hac ratione, implicitè saltem & in confuso, ponere intendat: Ad quod sufficit quod intendat facere illud

N

quod

quod facit Ecclesia. Ad exemplum verò de artefacto, quod in argumento adducitur, neganda est paritas. Ratio discriminis est, quia artefactum nihil aliud dicit, quam materiam & formam; sacramentum autem, ultra ablationem & verba, addit esse signum praeictum gratiae: rationem autem signi gratia in actione exteriori reperiri, dependet à duobus, nempe ab intentione ministri, & à Christi institutione & voluntate, qui noluit materiam, & formam sacramenti, gratiam significare, deficiente intentione ministri.

§. V.

Alia difficultates & casus conscientiae breviter resolvuntur.

41. **R**estant adhuc resolvendae quaedam difficultates de intentione ministri, quas breviter hic expediemus. Prima est, an deficiente intentione ministri ad valorem sacramenti requisitum, Deus suppleat illius defectum, & conferat sine vero sacramento effectum sacramenti: v. g. si minister ex malitia non intendat baptizare puerum, an Deus ex sua infinita misericordia, conferat illi gratiam, sine vero Baptismo?
42. Respondeo negativè, contra Alensem, D. Bonaventuram, Sylvestrum, Paludanum, & alios. Probatur primò ex D. Thoma infra quæst. 68. art. 1. & 73. art. 3. & quodlib. 6. art. 4. ubi distinguens triplex Baptisma, aquæ, spiritus, & sanguinis, docet quod pueri non habentes usum rationis, cum non possint dilectionem Dei habere, in qua Baptismus spiritus seu flaminis consistit, salvari non possunt, nisi per Baptismum aquæ, vel sanguinis, si propter Christum occidantur, qualiter de innocentibus docet D. Augustinus: Ergo sentit quod quotiescunque non suscipitur verum Baptisma, gratia non confertur à Deo, nisi addit Baptismus flaminis vel sanguinis.
43. Id etiam efficaciter probari potest ex lege illa generali Joan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest intrare in regnum Dei.* Ex illa enim evidenter inferitur, quod puer ante usum rationis v. ram Baptisma non recipiens, ex defectu intentionis ministri, non consequetur vitam æternam. Unde Augustinus Epist. 28. ad Hieronymum: *Quisquis dixerit quod in Christo vivificabuntur parvuli qui sine sacramenti ejus participatione de vita exeunt, hic profecto contra Apostolicam predicationem venit, & totam damnat Ecclesiam.* At hoc esset falsum, si puer ille effectum Baptismi, scilicet gratiam, sine vero Baptismo reciperet: Ergo gratia non confertur à Deo, cum ex defectu intentionis ministri, verum Baptisma non conficitur.
44. Confirmatur: Puer sine debita materia vel forma baptizatus ex malitia vel ex ignorantia ministri, gratiam non recipit, ut omnes concedunt: Ergo nec ille qui sine debita intentione baptizatur. Consequentia manifesta est, nam tam bene deficit sacramentum ex defectu intentionis ministri, sicut ex defectu formæ, vel materiæ, ut definit Florentinum in Decreto unionis, ubi dicitur, omnia sacramenta tribus perfici, nimirum materiâ, formâ, & intentione ministri, quorum si aliquid desit, non perficitur sacramentum.
45. Dices, D. Thomas hic art. 8. ad 2. oppositam sententiam docere videtur, cum enim ibi retulisset opinionem aliquorum asserentium quod Christus in parvulis supplet defectum intentio-

Anis, & in adultis fides & devotio recipiuntur de hac sententia loquitur: *Sed hoc satis patet in quoad ultimum effectum, qui est iustificatio operum, sed quantum ad effectum qui est res & sacramentum, scilicet quantum ad characterem, non datur quod per devotionem accedens possit suppletur: quia character nunquam imprimitur, nisi per sacramentum: Ergo sentit defectum intentionis haberi, quantum ad effectum gratiae, non quantum ad characterem.*

Respondeo quod licet sententia relata à Thoma, de parvulis & adultis loquatur, & de qua effectum Baptismi, gratia scilicet & character ille tamen solum eam approbat, quantum ad effectum dilectionem & fidem includentem Dei dilectionem, extra sacramentum iustificari possunt: quantum autem ad alia, refertur quidem sententia, non approbat.

Secunda difficultas est, quænam intentio sit necessaria ad valorem sacramenti, actualis, habitualis, aut virtualis?

Respondeo breviter, intentionem actus non esse requisitam ad valorem sacramenti, habitalem verò non esse sufficientem, bene tamen virtutalem.

Prima pars habetur in Rituali Romano, & docetur à D. Thoma hic art. 8. ad 3. & rationem agnat, quia habere intentionem actus, non est totaliter positum in hominis potestate, quia prout intentionem cum homo vult multum intendere, magis alia cogitare, secundum illud Psalmi 39. *Cor meum dereliquit me.* Adde quod, actualis intentio est necessaria ad actum humanum & deliberatum, sed sufficit virtualis, ut patet in oratione, & quam, ut sit meritoria, sufficit virtualis intentio, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 84. art. 3.

Quamvis autem hæc intentio non sit necessaria ad valorem sacramenti, studiose tamen curat debet (inquit S. Doctor) sacramenti minister, ut etiam actuale intentionem adhibeat. Quod (ut rectè advertit Cajetanus) non debet intelligi de intentione quæ in actu signato minister dicat, *Ego intendo consecrare sacramentum*, sed de intentione in actu exercito, ita ut postquam minister actum intentionis conficiendum sacramentum habuit, attendat ad ea quibus consistit, nimirum ad distinctam prolationem formæ, ad reverentem correctionem materiæ, ad futuram tunc ineffabilem præsentiam divini gratiæ.

Secunda pars quæ asserit habitalem intentionem ad valorem sacramenti non sufficere, non minus est manifesta quam præcedens; nam habitualis intentio est illa quæ quis aliquid facit ex habitudine, absque advertentia & deliberatione, ut cum quis habens habitum misericordie, nihil de elemosyna cogitans, imò fortè dormiens, pecuniam ponit ubi elemosynæ colliguntur: Sed hoc non sufficit ad valorem sacramenti, cum illius administratione debeat esse actio humana & deliberata. Ergo ad valorem sacramenti intentio habitualis non sufficit.

Dices, Divus Thomas hic art. 8. ad 3. manifestè docet oppositum, ait enim: *quod licet aliquid aliud cogitat non habeat actualem intentionem, habet tamen intentionem habitalem, quæ sufficit ad perfectionem sacramenti.* Quo nihil clarius ad expressum contra nostram resolutionem dici posse videtur.

Duplex tamen huic infantia potest adhiberi solutio. Prima est, quod licet aliquid aliud cogitat non habeat actualem intentionem, habet tamen intentionem habitalem, quæ sufficit ad perfectionem sacramenti. Quo nihil clarius ad expressum contra nostram resolutionem dici posse videtur.